

In vogelvlucht

Zweden zuid — met her en der scheregebieden, overal grote en kleine meren, ertussen bossen, grote keien, bonte houten huizen – een waar vakantie-land!

Hej!

De geheimen van de runen

De Franse maar-schalk trok in het kasteel om het als koning van Zweden weer te verlaten

Studentenleven aan de fyrisån
Uppsala

Peddel-paradijzen

Sigurdströmning

Mälaren

Stockholm

Mariefred
Gripsholm en de kastelen aan het meer Mälaren

Eilandhoppjen in de scheren

Inga Lindström-land

Oerbos met zandstrand

Tiveden

Motala

Tanum
Bronstijdgraffiti

Langzaam over het Götakanal

Kreeft

Lysekil

Zeehondensafari

Trapliff voor boten

Salt & sill – zo wordt haring ingelegd

Göteborg

Zeemetropool

Zalmvissen

Falkenberg

De Zweedse riviera

Op bezoek bij astronoom Tycho Brahe

Eiland Ven

Vakwerk & falafel

Malmö

Universiteit uit 1668: hier vind je de jaren-zestiggeneratie

Lund

Ystad

Idylle met Wallander-schaduw

Vättern

Bezoek aan het lucifer-imperium

Jönköping

Elanden tegenkomen

Vänersborg

Trollhättan

Dit is het echte Bol-derburen

Vimmerby

Heuvel op, heuvel af, overal bosbessenbos, bemoste keien en metershoge rotsen

Het Glasrijk

Växjö

Kalmar

In het kasteel werd het gedwongen huwelijk met Denemarken gesloten

Barokke schaakbordstad

Karlskrona

Buitenhuizen

Op de steppe van Zweden draaien windmolens

Öland

De Hanze is nog niet lang verdwenen

Visby

Gotland

raukar

Kalksteenpilaren genaamd

Van hot naar her

Bolderburen is overal — Zuid-Zweden kent een overvloed aan idyllische plekjes, verscholen en toch niet moeilijk te vinden. Vindersgeluk is je vindertsloon.

Europa's nabije oernatuur

Wie op zoek is naar typisch Zweedse oernatuur – dichte bossen waarin elanden zwerven en meren waar visarenden boven cirkelen – hoeft niet ver naar het noorden te reizen. Vanuit de havens waar je een stuk met de veerboot en dan is het nog een paar uur rijden: de hoogvlakte van Småland en het noorden vanuit Blekinge zijn goed te bereiken vanuit Trelleborg, de meren en bossen van Dalsland liggen niet ver van Göteborg en Halmstad.

DUURZAAM REIZEN ZONDER CASH

N

Als je met het OV wilt reizen, wat heel goed te doen is, moet je de tocht zorgvuldig plannen, want in dunbevolkte gebieden kan het soms lastig zijn om iets te eten te vinden. Overigens: met cash betalen wordt steeds uitzonderlijker in Zweden – het ov, veel hotels, musea en restaurants zijn *kontantfri*. Hier kun je alleen met een creditkaart afrekenen.

Voor stadsmaden

De steden van Zweden zijn klein en groen: Malmö is modern en ecotrendy, Göteborg cultiveert de havensfeer in een ongedwongen ambiance. Stockholm, de metropool op 14 eilanden, biedt behalve cultuur en winkelmogelijkheden zeer veel natuur in parken en het scherengebied.

Bessen zoeken in het bos, zwemmen in het meer, in de schemering een kampvuur maken om de muggen te verjagen, daarna in je slaapzak in de tent kruipen of slapen onder de sterrenhemel en bij zonsopkomst de kraanvogels horen trompetteren... Onthaasten is hier heel eenvoudig, je hebt er alleen een beetje durf voor nodig, wat voorbereiding en veel minder tijd dan je zou denken...

Gecultiveerde natuur

Maar weinig mensen weten hoeveel fantastisch aangelegde tuinen Zweden telt. De tuinarchitecten hebben zich laten inspireren door invloeden uit Engeland en Midden-Europa. Bijzonder bezienswaardig zijn Norrvikens trädgårdar bij Båstad en met name het Sofiero slottspark bij Helsingborg vroeg in de zomer als de rododendron bloeit, de parken van herenhuisen zoals Baldersnäs en de barokke tuin van kasteel Drottningholm. Prachtige boerentuinen zijn overigens te vinden in de openluchtmusea van het land, zoals Julita gård en Skansen in Stockholm. Parkachtige landschappen met bloemrijke graslanden vind je onder meer in Råshult, waar ruim 200 jaar geleden de botanicus Carl Linnaeus ter wereld kwam.

Wild spotten

Bijvoorbeeld in een elandenpark. Alleen in Småland vind je er al een tiental. Maar je kunt ook in de vrije natuur op zoek gaan, zoals op de Hunneberg in Västergötland.

Als ik aan Zweden denk, krijg ik meteen de geur van koffie en kaneelbroodjes in mijn neus.

Over heg en steg, korter of langer

De variatie van de Zweedse natuur zie je van dichtbij in de nationale parken. Bewegwijzerde paden voeren naar de mooiste plekken. Dit is de manier om toegang te krijgen tot de ongerepte bosgebieden van Tiveden en Tyresta en volop te genieten van het kustlandschap in het nationaal park Stenshuvud. Indrukwekkend zijn de ravijnen van het nationaal park Söderåsen en het hoogveen van Store Mosse. Langeafstandswandelpaden zoals Skåneleden en Sörmlandsleden zijn ook geschikt voor meerdaagse trektochten, voor dagtochten kun je terecht in de natuurreservaten, zoals op de Kullaberg en de Hunneberg, waar je rondwandelingen je de bijzonderheden van de dier- en plantenwereld laten ontdekken.

West-Skåne en Halland

Havens, handel, vakwerk — in het dichtbevolkte Sontgebied in het westen van Skåne gaat hightech samen met gezelligheid, vakwerk met modern design. De fijnzandige stranden van de ‘Zweedse Riviera’ reiken tot Halland.

blz. 17

Malmö

De stad aan de Sont geldt als artistieke en culinaire metropool. Hypermoderne architectuur aan de oude haven, rustige parken aan stille grachten, ingetogen vakwerk in het oude centrum en een winkelgebied.

blz. 28

De dom in Lund

De imposante romaanse kathedraal kan onmogelijk door een gewone sterveling gebouwd zijn. In de crypte maak je kennis met de legendarische bouwmeester en zijn familie. Een nog grotere sensatie is het astronomische uurwerk uit de 14e eeuw.

Druk scheepsverkeer op de Öresund

Erin duiken

blz. 34

Sofiero slott

In dit koninklijk kasteeltje bij Helsingborg met zijn schitterend aangelegde park zou je het liefst meteen zelf je intrek nemen.

blz. 36

Vallåkra

De pottenbakkersstreek van Zweden ligt aan de zuidwestkust van Skåne. Door de omvangrijke kleivoorraden bij Helsingborg en Höganäs kwam ruim een eeuw geleden een keramiekindustrie tot bloei. In Vallåkra zijn de ovens nog altijd aan. Naast kruiken en kannen in traditioneel design vind je hier eersteklas gastronomie.

blz. 38

Steile kust bij de Kullaberg

Op het rotspad tussen Mölle en de vuurtoren Kullens fyr kun je je conditie testen.

blz. 41

Nationaal park Söderåsen

Wandelaars doen verrassende vondsten uit de boeiende geologische geschiedenis van Skåne en ontdekken veel oorspronkelijke natuur in de beukenbossen van de bergketen Söderåsen.

blz. 47

Stranden bij Laholm

Zijdezacht zand en deinende golven zo ver het oog reikt, of preciezer: 12 km ver. Skummeslövsstrand en Mellbystrand sluiten bijna naadloos op elkaar aan en bieden optimale strandinfrastructuur langs de Laholmsbuk.

blz. 52

Koud of warm in Varberg?

Het historische badhuis met zijn oosterse sfeer aan het strand van Varberg biedt saunagasten de mogelijkheid om af te koelen in zee.

Hij werpt zijn lichtsignalen van het hoogste punt: de vuurtoren Kullens fyr.

Malmö is een hotspot van de nieuwe Nordic Cuisine – die niet iedereen kan betalen. Dat hoeft geen probleem te zijn, want in Malmö vind je ook de beste falafeltentjes van Zweden.

beleven

Aan Sont en Kattegat

H

Het is logisch dat de sfeer hier Deens aandoet. Skåne en Halland zijn dan ook pas sinds 360 jaar Zweeds. Het zuidwesten hoorde lange tijd bij Denemarken. En dat is te merken, ook buiten de zelfbenoemde transnationale omgeving van de Sont (Öresund).

Deens, Zweeds, Skåns – of wat eigenlijk?

Dat blijkt ook uit de taal. Voor het ongeoefende oor klinkt het *Sydsvenska*, het in Skåne en Halland gesproken dialect, vrijwel hetzelfde als Deens. Zelfs Zweden hebben soms moeite om hun landgenoten in het zuiden te verstaan. In dit gebied hebben ze ook een eigen vlag: een bonte mix van Zweeds en Deens, een geel kruis op een rode ondergrond.

De verbondenheid met Denemarken is ook te zien aan de bouwstijl van kerken met trapgevels en vakwerkboerderijen, aan de schattige lage huisjes met stokrozen ervoor en de kleine vissersdorpen. De middeleeuwse banden met Noord-Duitse Hanzesteden, die zich duidelijk weerspiegelen in de gotische baksteenarchitectuur, spelen eveneens een rol.

TER ORIËNTATIE

Info: www.visitskane.com,
www.visithalland.com

Vervoer: www.skanetrafiken.se,
www.hallandstrafiken.se.

Het dichtbevolkte West-Skåne kun je goed per trein en bus verkennen. Tickets voor stad en land in de gehele provincie zijn verkrijgbaar aan de balies en automaten van Skånetrafiken, o.a. op stations, en bij verkooppunten in supermarkten en de Pressbyrån-winkels. Ze zijn ook online te koop. In Halland functioneert een vergelijkbaar systeem.

De kust – het hele palet!

Ook landschappelijk heeft Zweden veel pluspunten: de kusten van Öresund en Kattegat hebben rivierakwaliteit en bieden het hele palet van zijdezachte zandstranden aan de zuidwestpunt bij Skanör tot zwembaaien tussen kale rotsen bij Varberg in Halland. In elegante badplaatsen als Mölle en Torekov, Båstad en Varberg flaneerden aan het begin van de 20e eeuw de high society en de koninklijke familie op de strandpromenades. Het gewone volk volgde en maakte van de fijnzandige stranden van Halland 'de grootste badkuip van Zweden'.

Malmö

Avant-gardistische architectuur is inmiddels een kenmerk van Malmö, vooral nadat bij de oude haven en op het terrein van de voormalige scheepswerf Västra Hamnen tal van hypermoderne bouwwerken zijn verrezen. In zijn hart daar-entegen is Malmö nog altijd een lieflijke vakwerkstad.

Het oude centrum

Een rondwandeling begin je het best op **Stortorget**. De naam 'grote markt' is een toepasselijke keuze, want dit is een van de grootste pleinen van Noord-Europa. Imposante bouwwerken aan alle zijden, bovendien een **ruiterstandbeeld** van

Karel X Gustaaf, onder wiens heerschappij Skåne bij Zweden werd gevoegd, en een vrolijk klaterende **fontein** verfraaien het nog altijd door geparkeerde auto's ontsierde plein.

Idylle van vakwerk en baksteen

Jörgen Kocks gård ofwel **Kockska huset** 1 aan de noordwesthoek van Stortorget geldt als het oudste patriciërshuis van de stad (1522-1525). Hier zou Gustaaf Vasa overnachten hebben toen hij in 1524 de Deense koning ontmoette voor vredesonderhandelingen. Het eenvoudige bakstenen pand werd gebouwd in opdracht van Jörgen Kock, de burgemeester van Malmö en tevens de muntmeester van de Deense koning. Kock liet ook het raadhuis bouwen en maakte zich op allerlei manieren verdienstelijk voor de ontwikkeling van de stad. In het souterrain van Kockska huset is een van de beste restaurants van de stad gevestigd.

Het ultramoderne gebouwencomplex 'Malmö Live' vormt vanuit de juiste hoek gezien een fraai belijnde zilverkleurige achtergrond voor het ruim 100 jaar oudere roodbruine bakstenen pand van het vroegere havenbeheer. Nu studeren hier toekomstige oceanologen aan de World Maritime University.

Nordic noir

Kippenvel? De besneeuwde, vredige kade in Södermalm in Stockholm zou in de duisternis van de winter een uitstekende plaats delict zijn.

Zweedse detectives – het genre is even breed als de auteurs talrijk zijn. En: de geschiedenis van de Zweedse krimi begint niet bij Henning Mankell.

Wat bijna alle Zweedse misdaadromans onderscheidt: het zijn geen onschuldige puzzelspellen à la Agatha Christie, geen kunstmatige 'whodunnits' waarin de lezer uit een groep mensen de moordenaar moet proberen te identificeren. Zweedse detectiveverhalen weerspiegelen de problemen van hun tijd – en dat maakt ze zo interessant en de moeite waard om te lezen, soms gaat het bovendien om grote literatuur. De misdaden waarmee Wallander, de commissaris van Henning Mankell, te maken heeft, weerspiegelen de ontberingen van een geglobaliseerde wereld: seksisme, cybercriminaliteit, mensenhandel, moderne slavernij. Daarom passen ze zo goed in Zweden, het land dat nog steeds staat voor een sociaal model waar het streven naar gerechtigheid, vrijheid en gelijkheid voorop staat. En de ongevaarlijke, landelijke, kleine stad idylle van Ystad zorgt voor heerlijke contrasten.

Criminele milieus en burgerlijke sociale studies

Andere auteurs, andere locaties, andere milieus, ook andere onderwerpen. Henning Mankell, die in 2015 stierf, is opgevolgd door een jongere generatie auteurs, zoals Camilla Läckberg, die haar zinnen heeft gezet op de middenklasse, het provinciale Fjällbacka aan de kust van Bohuslän, of Viveca Sten, die zich richt op de bovenklasse op het chique archipel-eiland Sandhamn bij Stockholm. Jens Lapidus duikt in zijn aangrijpende thrillers in het criminele milieu van de buitenwijken van Stockholm met hun maffia-achtige structuren.

Waarom zijn ze zo negatief?

De Zweedse misdaadschrijvers zijn net zo toegewijd aan Georges Simenons melancholische sociale studies van de burgerlijke samenleving als aan de keiharde Amerikaanse misdaadromans in de grote steden die het auteursrechtspaar Maj Sjöwall en Per Wahlöö in de jaren 70 aan de Zweedse omstandigheden hebben aangepast. Hun tien romans over Martin Beck zijn verfilmd, evenals veel van Henning Mankells boeken en Stieg Larssons thrillertrilogie over journalist Mikael Blomkvist en hacker Lisbeth Salander. De Zweedse auteurs zijn bijzonder goed in het uitbeelden van ongebruikelijke karakters en psychologische details, en laten de donkere kant van de menselijke ziel en samenleving zien. Zoals in de films van Ingmar Bergman – voor vele daarvan zou het label 'Nordic noir' ook passen. ■

LEESTIPS

L

Mijn persoonlijke favorieten uit de grote overvloed aan Zweedse misdaadromans:

Henning Mankell: *De vijfde vrouw*, 1998. Een van de in totaal vijf Wallander-romans.

Jens Lapidus: *Val dood*, 2011

Stieg Larsson: Millenniumtrilogie: *Mannen die vrouwen haten*, *De vrouw die met vuur speelde*, *Gerechtigheid*

Maj Sjöwall/Per Wahlöö: de Martin Beck-romans (1965-1975)